

Strategia sectorială de cheltuieli pe domeniul Dezvoltarea regională și locală pentru anii 2023-2025

A. Contextul de politici și linia de bază a cheltuielilor

I. Situația curentă în sectorul dezvoltarea regională și locală

Politica de dezvoltare regională în Republica Moldova reprezintă prerogativa națională pentru realizarea căreia sunt implicate coordonat autoritățile administrației publice centrale și locale în cadrul unui proces participativ ce vizează implementarea proiectelor și programelor regionale. Finalitatea acestora se orientează spre crearea condițiilor necesare pentru asigurarea veniturilor, ocupării și asigurării condițiilor de trai ale cetățenilor, atragerea investițiilor și îmbunătățirea infrastructurii regionale.

Tendențele actuale de dezvoltare ale Republicii Moldova continuă să fie dominate de avansarea modelului monopolar de dezvoltare, caracterizat de concentrarea disproporționată a resurselor și bunăstării în mun. Chișinău, pe fundalul marginalizării crescânde a regiunilor periferice. În prezent, produsul regional brut/locuitor în mun. Chișinău este de aproape 5 ori mai mare decât în regiuni, ceea ce afectează negativ competitivitatea economică a Republicii Moldova și indicatorii medii de calitate a vieții cetățenilor, creând premisele necesare pentru perpetuarea migrației externe și interne.

Totodată, mun. Chișinău încă nu a reușit să se transforme dintr-un „pol național de absorbție” într-un „pol național de difuzie” a prosperității, capabil să genereze investiții, inovații și bunăstare pentru restul teritoriului Republicii Moldova.

În același timp, analiza tendințelor de evoluție socio-economică a regiunilor din afara mun. Chișinău scoate în evidență perpetuarea unor sesizabile discrepanțe interregionale de dezvoltare a țării. În mod specific, se evidențiază două regiuni cu performanțe peste media națională (Regiunea de dezvoltare UTA Găgăuzia și Regiunea de dezvoltare Centru) și alte 2 regiuni cu performanțe sub media națională (Regiunea de dezvoltare Nord și Regiunea de dezvoltare Sud).

Nu în ultimul rând, se atestă sesizabile decalaje intra regionale de dezvoltare. De exemplu, în Regiunea de dezvoltare Centru sunt localizate atât cele mai dezvoltate economic raioane din țară (Ialoveni, Anenii Noi, Criuleni, Orhei, Dubăsari și Strășeni – toate amplasate la hotar cu mun. Chișinău), cât și cele mai deprivat economic raioane din țară (Nisporeni, Telenești, Călărași și Hâncești). O provocare majoră de dezvoltare a Republicii Moldova constă în ruralitatea excesivă a teritoriului, caracterizată prin faptul că aproximativ 57% din populație continuă să locuiască în localități rurale, echipate cu o infrastructură socială, economică și edilitară subdezvoltată.

Politica națională de dezvoltare regională în Republica Moldova, inițiată în anul 2006 și promovată activ pe parcursul ultimilor 10 ani, începe a demonstra primele rezultate pozitive de impact sistemic. Astfel, în urma implementării politicii naționale de dezvoltare regională pe parcursul ultimului ciclu de programare (2016-2020), în sinergie cu activitățile implementate în cadrul altor strategii și programe de politici publice sectoriale, precum și cu investițiile private, pentru prima dată de la proclamarea independenței s-a reușit o încetinire (încă fragilă) a tendințelor de concentrare disproporționată a resurselor în mun. Chișinău în detrimentul restului teritoriului național.

II. Provocările majore cu care se confruntă sectorul dezvoltarea regională și locală

Principala provocare constă în faptul că până în prezent nu s-a reușit impunerea unei abordări integrate și unice de planificare, coordonare și evaluare a investițiilor publice sectoriale direcționate spre dezvoltarea regiunilor. În același timp, analiza diagnostică a proceselor de management a politicii de dezvoltare regională a evidențiat un șir de deficiențe, care urmează a fi abordate în mod prioritar pentru a fi soluționate cât mai rapid, inclusiv:

1) la nivelul cadrului instituțional este necesară operarea unor modificări instituționale și organizatorice care ar asigura eficientizarea activității Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale, a consiliilor regionale pentru dezvoltare și a agențiilor de dezvoltare regională;

2) rămâne în întârziere procesul de operaționalizare a Regiunii de dezvoltare Chișinău și a Regiunii de dezvoltare Transnistria.

La fel, este de menționat fragmentarea, iar deseori chiar desincronizarea instrumentelor și programelor guvernamentale de finanțare a proiectelor regionale, precum Fondul Ecologic Național, Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, Fondul Rutier, Fondul de Eficiență Energetică ș.a. La momentul actual, sinergia și corelarea acestor fonduri cu Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală rămâne a fi deficitară, fapt consemnat și în rapoartele de audit ale Curții de Conturi.

O provocare majoră a finanțării obiectivelor de dezvoltare regională o constituie decalajul mare dintre mijloacele financiare mobilizate și necesitățile reale de dezvoltare regională. Astfel, deși mijloacele financiare alocate din bugetul de stat și cele atrase de la partenerii de dezvoltare sunt în continuă creștere, acestea acoperă doar parțial necesitățile la nivel regional. În pofida acestui fapt, chiar dacă alocațiile sunt planificate minuțios și bine direcționate, o bună parte din mijloacele alocate în Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală nu sunt valorificate adecvat.

III. Prioritățile de bază ale sectorului dezvoltarea regională și locală pentru anii 2023-2025

➤ Prioritatea 1. Creșterea competitivității regiunilor de dezvoltare

(Decizia Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale nr. 4/20 din 13.02.2020 cu privire la aprobarea Noului Concept al politicii de dezvoltare regională, Strategia Națională de Dezvoltare Regională pentru anii 2022-2028, Documentul unic de program pentru anii 2022-2024)

Procesul de dezvoltare regională este un proces dinamic în continuă reformare, care cu fiecare an obține noi perspective și transformări. Studiile recente în țările mai dezvoltate demonstrează că dezvoltarea regiunilor mai sărace nu va veni doar în baza politicilor speciale în interiorul acestor regiuni, dar în baza unor politici mai generale de dezvoltare economică și socială a tuturor regiunilor, axate pe dezvoltarea teritorială echilibrată.

Asigurarea dezvoltării echilibrate a teritoriului național din punct de vedere economic, social, cultural, de mediu și evitarea manifestării disparităților și dezechilibrelor de dezvoltare poate fi asigurată prin ansamblul de instrumente și măsuri pe care autoritățile administrației publice centrale și locale le iau într-un teritoriu regional în favoarea acțiunii de creștere a competitivității și dezvoltării durabile a fiecărei regiuni pentru creșterea calității vieții cetățenilor.

- *Indicator 1: 22 proiecte de dezvoltare regională implementate;*
- *Indicator 2: 12 obiective de suport în afaceri construite/amenajate;*
- *Indicator 3: 14 obiective / atracții / trasee / centre de informare turistice construite / reabilitate / create / instituite;*
- *Indicator 4: 57 complexe / centre sportive multifuncționale, stadioane / terenuri / piste sportive, parcuri / scuaruri / curți / terenuri de joacă / plaje / parcări / clădiri publice, etc. construite / reconstruite / amenajate.*

➤ **Prioritatea 2. Dezvoltarea infrastructurii regionale și locale**

(Decizia Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale nr. 4/20 din 13.02.2020 cu privire la aprobarea Noului Concept al politicii de dezvoltare regională, Strategia Națională de Dezvoltare Regională pentru anii 2022-2028)

Dezvoltarea regională trebuie realizată printr-o abordare integrată, bazată pe o combinație a investițiilor publice în infrastructura regională și locală, pe politici de stimulare a activităților de afaceri și pe sprijinirea valorificării resurselor locale. Ținând cont de faptul că, unul din obiectivele generale ale politicii de dezvoltare regională este asigurarea unui nivel decent al condițiilor de trai cetățenilor, dezvoltarea infrastructurii fizice din regiuni devine o prioritate națională prin care acest obiectiv poate fi atins. În același timp, nu poate să existe o dezvoltare economică când este lipsă (ori slab dezvoltată) infrastructura de rețele de aprovizionare cu apă, drumuri și turism.

- *Indicator 1: 26 de proiecte de dezvoltare regională implementate;*
- *Indicator 2: 630 km rețele de apeduct, 6 stații de tratare a apei construite;*
- *Indicator 3: 127 km rețele de canalizare, 4 stații de epurare a apelor uzate construite;*
- *Indicator 4: 120 localități cu acces la servicii îmbunătățite de aprovizionare cu apă și sanitație;*
- *Indicator 5: 150 mii locuitori cu acces la servicii îmbunătățite de aprovizionare cu apă și sanitație.*

➤ **Prioritatea 3. Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de coordonare și implementare a politicii naționale de dezvoltare regională**

(Decizia Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale nr. 4/20 din 13.02.2020 cu privire la aprobarea Noului Concept al politicii de dezvoltare regională, Strategia Națională de Dezvoltare Regională pentru anii 2022-2028, Analiza funcțională)

Prioritatea vizează îmbunătățirea managementului procesului de implementare a politicii de dezvoltare regională, care este încă la o etapă tranzitorie de dezvoltare și consolidare. În acest sens, intervențiile necesare pentru perfecționarea mecanismelor și instrumentelor de coordonare, implementare și evaluare a politicii naționale de dezvoltare regională, urmează a fi realizate pe câteva paliere. Totodată, obiectivul dat nu vizează doar consolidarea mecanismelor și instrumentelor deja existente, ci prevede și crearea altor noi, menite să asigure aplicarea practică a abordării intersectoriale a politicii de dezvoltare regională, inclusiv aprofundarea cooperării dintre toți actorii implicați în procesul de implementare.

Principala provocare de până acum în implementarea politicii de dezvoltare regională a constat în faptul că nu s-a reușit impunerea unei abordări integrate și unice de planificare, coordonare și evaluare a investițiilor publice sectoriale direcționate spre dezvoltarea regiunilor. Pe această dimensiune, structurile de coordonare atât la nivel central, cât și regional, necesită a fi re-conceptualizate, iar atribuțiile lor revăzute în baza unor noi reglementări instituționale.

- *Indicator 1: Cadru legal și regulator ajustat și aprobat (care să asigure mecanisme clare de colaborare interinstituțională și eficientă la nivelul Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale, o structură optimă a consiliilor regionale pentru dezvoltare și bună funcționare a agențiilor de dezvoltare regională și a Oficiului național de dezvoltare regională și locală);*
- *Indicator 2: Creșterea coeficientului de implementare și de valorificare a proiectelor din DUP în dependență de mijloacele financiare alocate.*

IV. Analiza finanțării în sectorul dezvoltarea regională și locală

Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (*în continuare FNDRL*) este constituit în conformitate cu prevederile Legii nr. 27/2022 privind Fondul național pentru dezvoltare regională și locală. FNDRL reprezintă instrumentul principal de finanțare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală prevăzute în Documentul unic de program, inclusiv pentru mecanismele de cofinanțare a proiectelor implementate din sursele de asistență externă. Programele și proiectele selectate sunt aprobate de către Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale (CNCDDL), ulterior fiind incluse în Documentul Unic de Program (DUP), aprobat de către Guvern.

FNDRL este gestionat de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, care coordonează alocarea mijloacelor acestuia, cu aprobarea prealabilă a CNCDDL, în modul stabilit de Regulamentul de formare și utilizare a mijloacelor Fondului, precum și de alte acte normative.

Conform prevederilor legii prenotate, din mijloacele FNDRL sunt finanțate doar programele și proiectele de dezvoltare regională și locală, din diverse domenii, incluse în Documentul Unic de Program, precum și cheltuielile de organizare și funcționare a agențiilor de dezvoltare regională și oficiului național de dezvoltare regională și locală. Selectarea proiectelor are loc în cadrul concursurilor de propuneri de proiecte.

În perioada anilor 2017-2021 din FNDR au fost suportate cheltuieli în valoare totală de cca. 1 002 467,43 mii lei și anume :

- implementarea proiectelor de dezvoltare regională – 931 239,19 mii lei (93%);
- organizarea și funcționarea agențiilor de dezvoltare regională – 71 228,24 mii lei (7%).

Astfel, în perioada 2017-2021 din FNDR, pentru implementarea proiectelor de dezvoltare regională, au fost valorificate mijloace financiare în valoare de cca. 931 239,19 mii lei. În rezultat, au fost realizate următoarele:

- Infrastructura drumurilor regionale și locale:
 - ✓ 36 km infrastructură de drum construită/reconstruită;
 - ✓ 19 localități cu acces la infrastructura de drum construită/reconstruită;
 - ✓ cca 45000 populație cu acces la infrastructura de drum construită/reconstruită.
- Aprovizionarea cu apă și sanitație:
 - ✓ 355 km infrastructură de aprovizionare cu apă potabilă construită/reconstruită;
 - ✓ 65 km infrastructură de canalizare construită;
 - ✓ 41 localități cu acces la sistemele de aprovizionare cu apă și sanitație îmbunătățite;
 - ✓ 67500 populație cu acces la sistemele de aprovizionare cu apă și sanitație îmbunătățite.
- Managementul deșeurilor solide:
 - ✓ 3 autospeciale procurate;
 - ✓ 3661 containere/ pubele procurate;
 - ✓ 37 platforme pentru amplasarea containerelor construite/reconstruite;
 - ✓ 3 localități beneficiare de servicii îmbunătățite;
 - ✓ 24000 populație cu acces la servicii îmbunătățite.
- Infrastructura de sprijin a afacerilor
 - ✓ 4 obiective de suport în afaceri construite/conectate la utilități publice și la infrastructura de acces;

- ✓ cca 2000 locuri de muncă potențial create.
- Atractivitatea turistică:
 - ✓ 10 obiective turistice construite/reconstruite/amenajate;
 - ✓ 10 obiective incluse în circuit turistic.
- Eficiența energetică a clădirilor publice:
 - ✓ 8 obiective publice renovate prin măsuri de eficiență energetică;
 - ✓ 1 infrastructură de iluminat stradal construit;
 - ✓ cca 1000 beneficiari (angajați, elevi, copii, pacienți) de condiții îmbunătățite prin măsuri de eficiență energetică anual;
 - ✓ cca 5500 locuitori beneficiari de iluminat stradal.

Tabelul 1: Repartizarea liniei de bază de cheltuieli pe programe/subprograme și pe bugete pe sectorul Dezvoltarea regională și locală

miu lei

Denumirea	Cod P1P2	2021 executat	CBTM 2022-2024			Aprobat buget 2022	CBTM 2023-2025		
			2022	2023	2024		2023	2024	2025
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Programul „Dezvoltarea regională”	—	119 331,04	634 801,70	874 047,80	802 899,10	634 801,70	874 047,80	802 899,10	677 561,5
<i>Subprogramul „Susținerea întreprinderilor mici și mijlocii”</i>	5004	22 839,84	36 000,0	36 000,0	36 000,0	36 000,0	0	0	0
<i>Subprogramul „Dezvoltarea turismului”</i>	6602	24 400,77	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0	0	0	0
<i>Subprogramul „Competitivitate”</i>	__01	0	0	0	0	0	60 000,0	60 000,0	60 000,0
<i>Subprogramul „Dezvoltarea gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale”</i>	7502	0	70 000,0	70 000,0	70 000,0	70 000,0	0	0	0
<i>Subprogramul „Dezvoltarea urbană”</i>	__02	0	0	0	0	0	70 000,0	70 000,0	70 000,0
<i>Subprogramul „Aprovizionarea cu apă și canalizare”</i>	7503	51 631,22	220 000	220 000	220 000	220 000	0	0	0
<i>Subprogramul „Aprovizionarea cu apă și canalizare” (70277)</i>	7503	5 016,06	168 846,70	213 727,80	136 467,10	168 846,70	0	0	0
<i>Subprogramul „Aprovizionarea cu apă și canalizare” (70324)</i>	7503	0	95 645	290 320	296 432	95 645	0	0	0
<i>Subprogramul „Infrastructura regională”</i>	__03	0	0	0	0	0	724 047,80	652 899,10	527 561,50
<i>Subprogramul „Aprovizionarea cu apă și canalizare” (70345)</i>	7503	145,3	310,0	0	0	310,0	0	0	0
<i>Subprogramul „Implementarea politicii de dezvoltare regională”</i>	6105	15 297,85	20 000,0	20 000,0	20 000,0	20 000,0	0	0	0
<i>Subprogramul „Implementarea politicii de dezvoltare regională”</i>	__04	0	0	0	0	0	20 000,0	20 000,0	20 000,0
Programul „Dezvoltarea locală”	—	0	400 000,0	400 000,0	400 000,0	400 000,0	400 000,0	400 000,0	400 000,0
<i>Subprogramul „Politici și management în domeniul infrastructurii și dezvoltării regionale” (00068)</i>	6101	0	400 000	400 000	400 000	400 000	0	0	0

B Măsurile de politici din cadrul sectorului

B1 Măsurile politice în curs de desfășurare care au acoperire financiară

Tabelul 2: Principalele acțiuni/măsurile de politică din sector care au acoperire financiară (incluse în linia de bază) pe programe/subprograme pe sectorul Dezvoltarea regională și locală

mii lei

Indicatorii	Documentul de referință	2021 executat	CBTM 2022-2024			Aprobat buget 2022	CBTM 2023-2025		
			2022	2023	2024		2023	2024	2025
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Programul __ Dezvoltarea regională		119 331,04	634 801,70	874 047,80	802 899,10	634 801,70	874 047,80	802 899,10	677 561,5
Subprogram __01 „Competitivitate”									
Costul TOTAL		47 240,61	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
dintre care:									
Actiunea 1: Implementarea proiectelor de valorificare a infrastructurilor de afaceri din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR) – P1P2 - 5004	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	22 839,84	36 000	36 000	36 000	36 000	35 000	35 000	35 000
Actiunea 2: Implementarea proiectelor de dezvoltare a mediului antreprenorial din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR) P1P2 - 5004	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	0	0	0	0	0	1 000	1 000	1 000
Actiunea 3: Implementarea proiectelor de sporire a atractivității	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de	24 400,77	24 000	24 000	24 000	240 00	24 000	24 000	24 000

Indicatorii	Documentul de referință	2021 executat	CBTM 2022-2024			Aprobat buget 2022	CBTM 2023-2025		
			2022	2023	2024		2023	2024	2025
turistice din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR) P1P2 - 6602	program pentru anii 2022-2024								
Subprogram __02 „Dezvoltarea urbană”									
Costul TOTAL		0	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
dintre care:									
Acțiunea 1: Implementarea proiectelor de conectivitate și mobilitate urbană din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR) P1P2 - 7502	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	0	0	0	0	0	15 000	15 000	15 000
Acțiunea 2: Implementarea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii regionale de competitivitate și susținerea activităților economice din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR) P1P2 - 7502	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	0	0	0	0	0	15 000	15 000	15 000
Acțiunea 3: Implementarea proiectelor de revitalizare urbană și dezvoltare a infrastructurii spațiilor publice din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR) P1P2 - 7502	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	0	70 000	70 000	70 000	70 000	25 000	25 000	25 000
Acțiunea 4: Implementarea proiectelor de modernizare a	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de	0	0	0	0	0	15 000	15 000	15 000

Indicatorii	Documentul de referință	2021 executat	CBTM 2022-2024			Aprobat buget 2022	CBTM 2023-2025		
			2022	2023	2024		2023	2024	2025
infrastructurii tehnico-edilitare și rețelelor de utilități publice din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR) P1P2 - 7502	program pentru anii 2022-2024								
Subprogram __03 „Infrastructura regională”									
Costul TOTAL		56 647,28	484 491,7	724 047,8	652 899,1	484 491,7	724 047,80	646 787,1	524 505,5
dintre care:									
Actiunea 1: Implementarea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii regionale de aprovizionare cu apă și sanitație din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională Locală (ADR) P1P2 - 7503	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	51 631,22	220 000	220 000	220 000	220 000	220 000	220 000	220 000
Actiunea 2: Proiectul „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală” (surse externe prin KfW, la cursul BNM 100 euro=2077,03 lei) (ADR) (70277) P1P2 - 7503	Acord de Finanțare și de Proiect din data de 27052019; Acord de Grant din 12.01.2021; Acord Suplimentar de Finanțare	5 016,06	168 846,70	213 727,80	136 467,10	168 846,70	213 727,80	136 467,10	8 073,50
Actiunea 3: Proiectul „Securitatea aprovizionării cu apă și sanitație în Moldova” (surse externe Asociația Internațională de Dezvoltare / Banca Internațională	În proces de semnare a Acordului de finanțare și de grant	0	95 645	290 320	296 432	95 645	290 320	290 320	296 432

Indicatorii	Documentul de referință	2021 executat	CBTM 2022-2024			Aprobat buget 2022	CBTM 2023-2025		
			2022	2023	2024		2023	2024	2025
pentru Reconstrucție și Dezvoltare, la cursul BNM 100 euro=2 002,67 lei) (ONDRL) (70324) P1P2 - 7503									
Subprogram __04 „Implementarea politicii de dezvoltare regională”									
Costul TOTAL		15 297,85	20 000,0	20 000,0	20 000,0	20 000,0	20 000,0	20 000,0	20 000,0
dintre care:									
Actiunea 1: Organizarea și funcționarea agențiilor de dezvoltare regională din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR) P1P2 - 6105	HG nr. 152/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltare regională și locală	15 297,85	20 000,0	20 000,0	20 000,0	20 000,0	20 000,0	20 000,0	20 000,0
Program__ Dezvoltarea locală									
Subprogram __01 „Infrastructura locală”									
Costul TOTAL		0	400 000,0	400 000,0	400 000,0	400 000,0	400 000,0	400 000,0	400 000,0
dintre care:									
Actiunea 1: Implementarea proiectelor de dezvoltare locală din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională (ONDRL) (00068) P1P2 - 6101	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	0	400 000,0	400 000,0	400 000,0	400 000,0	400 000,0	400 000,0	400 000,0
Program 88 Educație		30 426,80	50 385,90	77 770,50	5 000,0	80 159,40	25 000,0	25 000,0	25 000,0

Indicatorii	Documentul de referință	2021 executat	CBTM 2022-2024			Aprobat buget 2022	CBTM 2023-2025		
			2022	2023	2024		2023	2024	2025
Subprogram 8802 „Educație timpurie”									
Costul TOTAL		13 425,0	38 371,0	72 705,0	0	32 477,80	0	0	0
dintre care:									
Actiunea 1: Asigurarea managementului Proiectului "Programul de asistenta tehnica și finaciară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova"(Proiectul-70073) (FISM)	(- HG nr. 436/2014 privind implementarea Programului de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova; - Memorandumul de Înțelegere dintre Ministerul Afacerilor Externe al României și MAEIE al RM din 14.11.2014 în Proiectul „Sporirea accesului și a gradului de participare a copiilor la educație timpurie în RM”; - HG nr. 132/2017 privind implementarea Programului de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României în anul 2016 pentru instituțiile preșcolare din RM; - HG nr. 28/2019 privind implementarea Programului de	13 425,0	38 371,0	72 705,0	0	28 877,80	0	0	0

Indicatorii	Documentul de referință	2021 executat	CBTM 2022-2024			Aprobat buget 2022	CBTM 2023-2025		
			2022	2023	2024		2023	2024	2025
	cooperare pe anul 2018 între Guvernul RM și Guvernul României, întocmit prin schimb de scrisori la 18 decembrie 2018, în sensul articolului 1 paragraful 2 al Acordului dintre Guvernul RM și Guvernul României privind implementarea programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 milioane de euro acordat de România Republicii Moldova, semnat la București la 27 aprilie 2010, astfel cum a fost modificat)								
Ațiunea 2: Educație timpurie (FISM)	Legea bugetului de stat pentru anul 2021 nr.258/2020	0	0	0	0	3 600	0	0	0
Subprogram 8803 „Învățământ primar”									
Costul TOTAL		0	1 010,0	1 010,0	1 000,0	8 010,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0
dintre care:									
Ațiunea 1: Renovarea blocurilor sanitare în instituțiile de	HG nr. 1188/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Fondului de	0	1 010,0	1 010,0	1 000,0	8 010,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0

Indicatorii	Documentul de referință	2021 executat	CBTM 2022-2024			Aprobat buget 2022	CBTM 2023-2025		
			2022	2023	2024		2023	2024	2025
învățământ primar (FISM)	Investiții Sociale din Moldova								
Subprogram 8804 „Învățământ gimnazial” (FISM)									
Costul TOTAL		4 195,3	3 043,0	3 043,0	3 000,0	10 043,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0
dintre care:									
Acțiunea 1: Renovarea blocurilor sanitare în instituțiile de învățământ gimnazial (FISM)	HG nr. 1188/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Fondului de Investiții Sociale din Moldova	4 195,30	3 043,0	3 043,0	3 000,0	10 043,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0
Subprogram 8806 „Învățământ liceal” (FISM)									
Costul TOTAL		12 806,50	7 961,90	1 012,50	1 000,0	29 628,6	7 000,0	7 000,0	7 000,0
dintre care:									
Acțiunea 1: Renovarea blocurilor sanitare în instituțiile de învățământ liceal. (00357) (FISM)	HG nr. 1188/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Fondului de Investiții Sociale din Moldova	12 806,5	1 012,5	1 012,5	1 000,0	7 012,5	7 000,0	7 000,0	7 000,0
Acțiunea 2: Asigurarea managementului Proiectului „Programul de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova” (Proiectul-70073) (FISM)	HG nr. 1188/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Fondului de Investiții Sociale din Moldova	0	2 374,4	0	0	5 944,0	0	0	0
Acțiunea 3: Implementarea Acordului de Grant nr.IFB-F-11739-RO din	HG nr. 1188/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Fondului de	0	0	0	0	436,5	0	0	0

Indicatorii	Documentul de referință	2021 executat	CBTM 2022-2024			Aprobat buget 2022	CBTM 2023-2025		
			2022	2023	2024		2023	2024	2025
01.07.2020 pentru implementarea sub-proiectului nr.5900 "Lucrări de construcție a blocului de studii la Liceul Teoretic Mihai Eminescu" din mun. Comrat (00319) (FISM)	Investiții Sociale din Moldova								
Acțiunea 4: Asigurarea managementului Proiectului de Reformă a educației în Moldova (PRIM-70084) (FISM)	HG nr. 1188/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Fondului de Investiții Sociale din Moldova	0	4 575,0	0	0	16 235,6	0	0	0
TOTAL pe sector		149 612,54	1 084 877,60	1 351 818,30	1 207 899,10	1 111 051,10	1 299 047,80	1 221 787,10	1 099 505,50

B2 Măsurile politice – în curs de desfășurare care nu au fost reflectate în linia de bază de cheltuieli

Tabelul 3: Principalele acțiuni/măsurile de politică din sector care nu au fost reflectate în limitele de cheltuieli pe programe/subprograme pe sectorul Dezvoltarea regională și locală

milii lei

Ordinea priorității	Acțiunile/ măsurile de politică	Codul / denumirea P1P2	Documentul de referință/adoptare	Perioada de implementare	Costul TOTAL al acțiunii	Executat până la sfârșitul anului 2021	CBTM 2022-2024			Aprobat buget 2022	CBTM 2023-2025		
							2022	2023	2024		2023	2024	2025
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
B21 Masurile/acțiunile din programele/strategiile naționale - aprobate prin actele normative													
1.	Acțiunea 1: Implementarea proiectelor de conectivitate și mobilitate urbană din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR)	Program __ Dezvoltare regională / Subprogram __02 „Dezvoltare urbană”	HG nr. 916/2020 cu privire la aprobarea Programului național de dezvoltare a orașelor-poli de creștere în Republica Moldova pentru anii 2021-2027	2021-2027	822 000	0	0	0	0	0	10 000	10 000	10 000
2.	Acțiunea 2: Implementarea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii regionale de competitivitate și susținerea activităților economice din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR)	Program __ Dezvoltare regională / Subprogram __02 „Dezvoltare urbană”	HG nr. 916/2020 cu privire la aprobarea Programului național de dezvoltare a orașelor-poli de creștere în Republica Moldova pentru anii 2021-2027	2021-2027		0	0	0	0	0	10 000	10 000	10 000
3.	Acțiunea 3: Implementarea proiectelor de modernizare a infrastructurii tehnico-edilitare și rețelelor de utilități publice din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR)	Program __ Dezvoltare regională / Subprogram __02 „Dezvoltare urbană”	HG nr. 916/2020 cu privire la aprobarea Programului național de dezvoltare a orașelor-poli de creștere în Republica Moldova pentru anii 2021-2027	2021-2027		0	0	0	0	0	10 000	10 000	10 000
4.	Acțiunea 4: Organizarea și funcționarea agențiilor de dezvoltare regională din mijloacele	Program __ Dezvoltare regională/ Subprogram __04 „Implementarea politicii de	HG nr. 152/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național	Permanent		0	20 000	20 000	20 000	20 000	8 000	8 000	8 000

Ordinea priorității	Acțiunile/ măsurile de politică	Codul / denumirea P1P2	Documentul de referință/adoptare	Perioada de implementare	Costul TOTAL al acțiunii	Executat până la sfârșitul anului 2021	CBTM 2022-2024			Aprobat buget 2022	CBTM 2023-2025		
							2022	2023	2024		2023	2024	2025
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ADR)	dezvoltare regională”	pentru dezvoltare regională și locală ;										
5.	Acțiunea 5: Organizarea și desfășurarea conferințelor, meselor rotunde, etc la nivel regional, național, internațional în domeniul dezvoltării regionale (MIDR)	Program __ Dezvoltare regională/ Subprogram __04 „Implementarea politicii de dezvoltare regională”	Legea nr. 27/2022 privind Fondul național pentru dezvoltare regională și locală; HG nr. 152/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltare regională și locală ; HG nr. 172/2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale	Permanent		0	0	0	0	0	100	100	100
6.	Acțiunea 6: Organizarea și funcționarea Oficiului național de dezvoltare regională și locală din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ONDRL)	Programul __ Dezvoltare locală/ Subprogram __01 „Politici și management în domeniul dezvoltării locale”	HG nr. 152/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltare regională și locală ;	Permanent		0	0	0	0	0	7 000	7 000	7 000
7.	Acțiunea 7: Implementarea proiectelor de dezvoltare locală din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (ONDRL)	Programul __ Dezvoltare locală/ Subprogram __02 „Infrastructură locală”	HG nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024	2022-2024		0	0	0	0	400 000	200 000	200 000	200 000
8.	Acțiunea 8: Organizarea și desfășurarea conferințelor, meselor	Program __ Dezvoltare locală/ Subprogram __01 „Politici și management în domeniul	Legea nr. 27/2022 privind Fondul național pentru	Permanent		0	0	0	0	0	100	100	100

Ordinea priorității	Acțiunile/ măsurile de politică	Codul / denumirea P1P2	Documentul de referință/adoptare	Perioada de implementare	Costul TOTAL al acțiunii	Executat până la sfârșitul anului 2021	CBTM 2022-2024			Aprobat buget 2022	CBTM 2023-2025		
							2022	2023	2024		2023	2024	2025
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	rotunde, etc la nivel local, național, internațional în domeniul dezvoltării locale (MIDR)	dezvoltării locale”	dezvoltare regională și locală; HG nr. 152/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltare regională și locală ; HG nr. 172/2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale										
Sub-total					822 000	0	490 000	490 000	490 000	490 000	245 200	245 200	245 200
B22 Măsurile/acțiunile/angajamentele din acordurile internaționale													
1.	Acțiunea 1: Proiectul „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală” (surse externe prin KfW, la cursul BNM 100 euro=2077,03 lei) (ONDRL)	Program __ Dezvoltare regională / Subprogram __03 „Infrastructură regională”	PV al negocierilor dintre Guvernul Germaniei și Guvernul RM din 25.11.2021	2019-2027	830 812	5 016,06	168 846,7	213 727,8	136 467,1	16 8846,7	62 310,9	62 310,9	62 310,9
2.	Acțiunea 2: Proiectul „Susținerea infrastructurii sociale și comunale III” (surse externe prin KfW) (ONDRL)	Programul __ Dezvoltare locală/ Subprogram __02 „Infrastructură locală”	PV al negocierilor dintre Guvernul Germaniei și Guvernul RM din 25.11.2021	2022-2025	166 162,4	0	0	0	0	0	41 540,6	41 540,6	41 540,6
Sub-total					996 974,40	5 016,06	168 846,70	213 727,80	136 467,10	168 846,70	103 851,50	103 851,50	103 851,50
TOTAL					1 818 974,40	5 016,06	658 846,70	703 727,80	626 467,10	658 846,70	349 051,50	349 051,50	349 051,50